

Список використаних джерел:

1. Пиріг І.В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.
2. Щербаковський М. Г. Судова експертологія: Навчальний посібник. Х.: Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. 192 с.
3. Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні : монографія. Харків : В деле, 2015. 560 с.
4. Клименко Н. І. Судова експертологія. Курс лекцій : навч. посіб. Н. І. Клименко. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 521 с.
5. Сегай М. Я. Судова експертологія – наука про судово-експертну діяльність. Вісник Академії правових наук. 2003. № 2-3. С. 740-762.

ПЛЕТЕНЕЦЬ Віктор,
професор кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

**ДІАГНОСТУВАННЯ СПОСОБІВ ПРОТИДІЇ ДОСУДОВОМУ
РОЗСЛІДУВАННЮ**

Протидія досудовому розслідуванню як явище може відстежуватись за значною кількістю кримінальних проваджень. Можливості їх подолання, у першу чергу обумовлені правильністю сприйняття уповноваженими особами проявів не зацікавлених у розслідуванні осіб.

Варто відзначити, що реалізація способів протидії досудовому розслідуванню мають особливості прояви, обумовлені особливостями:

- виду та тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, що обумовлює підслідність, та, відповідно, суб'єктів, котрі здійснюватимуть провадження;
- ступеня впливовості не зацікавлених у розслідуванні осіб, наявності в них корупційних зв'язків із суб'єктами, наділеними управлінсько-розпорядницькими повноваженнями;
- змісту вказівок (даються, переважно усно та не знаходять свого документального підтвердження) щодо прийняття, утримання від дій надаються безпосередніми або керівниками вищих ланок, від яких суб'єкт розслідування перебуває у службовій чи іншій залежності і т. ін. [1, с. 83].

Якщо ряд способів протидії має відкритий характер, зазвичай у вигляді вимог, пропозицій, наприклад неправомірної вигоди, переконань то інші, можуть здійснюватись приховано.

Подолання цих проявів суб'єктами досудового розслідування обумовлює необхідність правильної їх діагностики й оцінки, на підставі чого можуть прийматися рішення організаційно-управлінського, тактичного характеру, від правильності та своєчасності яких залежатиме й результативність здійснюваних заходів подолання протидії.

Потребує уваги той факт, що прояви протидії можуть носити як явний, так і прихований характер. Так, наприклад залякування, шантаж, спроби підкупу, вмовляння з боку не зацікавлених у результатах розслідування осіб мають значного поширення. Водночас не меншої уваги набувають й прояви, що мають прихований вигляд. Їх реалізації може здійснюється під виглядом рішень організаційного, управлінського, тактичного та іншого характеру.

Так, серед способів протидії може бути відзначений такий, як створення перепон у діяльності, що реалізуються під виглядом заслуховування результатів діяльності, контроль, зокрема й шляхом хронометражу часу реалізації службових обов'язків, збільшення кількості проваджень, чергувань у складі СОГ, відрядження та ін.

Так, заслуховування результатів діяльності за своїм змістом можуть бути диференційовані на такі, що стосуються окремого провадження та діяльності суб'єкта розслідування в цілому. Заслуховування результатів розслідування за конкретним провадженням, здебільшого, виступає наслідком здійснюваних скарг та клопотань до правоохоронних органів, керівництва органу досудового розслідування, прокуратуру, засоби масової інформації з боку зацікавлених у відповідних результатах осіб [1, с. 84].. Цей рівень протидії характеризуються мінімальною можливістю використання адміністративного, дисциплінарного впливу по відношенню до суб'єкта розслідування.

Більш суттєвим за ступенем тиску варто сприймати протидію, що реалізується заслуховуванням результатів діяльності суб'єкта розслідування за рядом кримінальних проваджень, наприклад багатоепізодним, вчиненим організованими злочинними угрупованнями, за певний проміжок часу, наприклад рік тощо.

Це може вказувати на більшу зацікавленість та можливості протидіючої сторони в здійсненні тиску на уповноважену особу. Даний різновид тиску може бути наслідком відмови від виконання уповноваженою особою раніше відкрито висловлених до неї вимог щодо конкретного провадження. Не виключена можливість здійснення приховано, де серед проваджень, за якими відбувається заслуховування результатів діяльності перебуває й те, за яким зацікавлені особи намагаються отримати відповідний результат. Підготовка до заслуховування за рядом кримінальних проваджень ще більше ускладнює діяльність уповноваженої особи, обумовлює необхідність підготовки довідок, представлення матеріалів керівництву для ознайомлення тощо.

Варто наголосити на тому, що для ускладнення діяльності суб'єкта розслідування йому може надаватися додатково та кількість проваджень, яку

він фізично не в змозі розслідувати, або він вимушений зосередити свою увагу саме на отриманих, оскільки вони перебувають на контролі у керівництва, спливають строки розслідування тощо. Збільшення кількості проваджень призводить до зменшення інтенсивності розслідування за всіма, зокрема й тим, за яким ініціюється протидія. Як наслідок проявам протидії приділяється менше уваги, що обумовлюватиме ускладнення її подолання.

Можливі факти пожеж в архівах органів досудового розслідування. Незважаючи на існуючі дослідження щодо відновлення кримінальних проваджень [2]. Проте, вони в умовах протидії не матимуть судової перспективи.

Передача провадження іншому, менш принциповому слідчому може також розглядатись як досягнення цілей захисником чи іншими незацікавленими в розслідуванні особами, оскільки в подальшому значно збільшуються шанси прийняття очікуваних рішень у визначенні напрямків проведення розслідування, оцінки та кваліфікації дій злочинців. Постійний контроль з боку керівництва, заслуховування результатів розслідування, витребування провадження на вивчення та надання вказівок від, наприклад, процесуальних та керівників вищої ланки.

Таким чином під рішеннями організаційного, управлінського та іншого характеру можуть приховуватись прояви протидії досудовому розслідуванню. Їх необхідно своєчасно правильно оцінювати, враховувати й приймати заходів з подолання.

Список використаних джерел:

1. Плетенець В.М. Теоретичні та праксеологічні засади подолання протидії досудовому розслідуванню : монографія / В. М. Плетенець. . Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 424 с.
2. Кузьминова В. Ю. Правовые и научные основы восстановления утраченных уголовных дел : дис....канд. юрид. наук : 12.00.09. / Кузьминова Виктория Юрьевна. Харків, 2001. 226 с.

ПОЛЄВИК Катерина
судовий експерт сектору
технічного дослідження
документів та обліку
Запорізького НДЕКЦ МВС

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОВТОРНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» судова експертиза - це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання